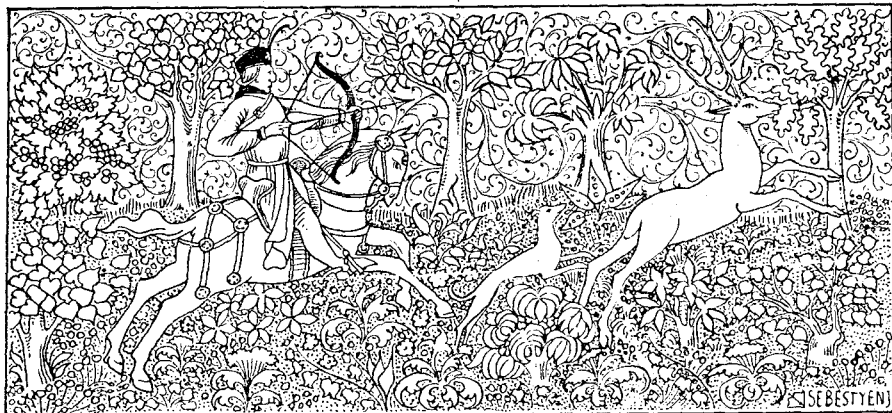

U. 134588.

GENEALOGIAI FÜZETEK

CSALÁDTÖRTÉNETI FOLYÓIRAT

X. ÉVFOLYAM

1912

1. SZÁM

BCU Cluj / Central University Library Cluj

SZERKESZTI:

CSIKSZENTMIHÁLYI SÁNDOR IMRE

KIADJA A SZERKESZTŐSÉG

MEGJELENIK KÉT HAVONKÉNT

ERDÉLYI MÚZEUM

70 * 1915. APR. 20.

KÖNYVTÁRA.

U. 128 (2, 2/2)
35.

KOLOZSVÁR

STIEF JENŐ ÉS TÁRSA KÖNYVNYOMDÁJA

TARTALOM:

A tizedik évfolyam	1
Soos Ferencz. A kuduí Soos család	2
Sándor Imre. Udvarhelyszéki lustra 1604-ből	9
Köblös Zoltán. Kovásznai Gotz József családi följegyzései. 1773—1836.	14
Sándor Imre. Bethlenfalvi Nagy András családi följegyzései. 1766—1835.	16
Köblös Zoltán. Följegyzések a szentgerliczei Nagy családról	16
Sándor Imre. Kivonatok a csikszenttamási római kath. egyház régi anyakönyveiből. 1752—1846.	21

IRODALOM.

Magyarország Címeres Könyve. <i>Szentmihályi</i>	24
---	----

ADATTÁR.

1721 márcz. 27. Nagyszegi Gáborné, Urai Éva temetésének költségei. <i>Iff. Biás István</i>	31
1769 szept. 24. Gr. Rhédey Mihály szerződése Hofmeyer József és Simon kolozsvári kőfaragókkal. <i>Iff. Biás István</i>	32

Előfizetési ára: egy évre 8 korona, félévre 4 korona.
Szerkesztőség: Wesselényi Miklós-utca 7. Kiadóhivatal: Mikó-u. 2.
Családtörténeti kérdézősködésekre csak előfizetőknek válaszolunk!

Kiadványaink a következő áron rendelhetők meg a kiadóhivatalban:

Genealogiai Füzetek

I. évfolyam	1903.	2 korona
II. "	1904.	8 "
IV. "	1906.	6 "
V. "	1907.	4 "
VI. "	1908.	6 "
VII. "	1909.	6 "
VIII. "	1910.	6 "
IX. "	1911.	8 "
I—IX.	(teljes)	62 "

Báró Apor Péter. Lusuz mundi. Fordította Szász Ferencz	1 kor.
Köblös Zoltán. Magyar családtörténeti könyvészet. 1472—1905.	120 kor.
Sándor Imre. A csikszentsimoni Endes család levéltára (1544—1848).	5 kor.
Sándor Imre. Czímerhasználat.	1 kor.

Czímerlevelek.

I. (1551—1629). 1910.	2 kor.
II. (1626—1660). 1912.	4 kor.

Erdélyi jezsuiták levelezése és iratai a Báthoryak korából (1571—1583) Gyűjtötte és közrebocsátja **Dr. Veress Endre.** Diszes kiállítású nagy 8-rétű, XVI és 326 lapnyi kötet. **Ára 10 korona.**

Erdély- és Magyarország történetéhez nélkülözhetetlen forrásmunka, mely a hazai, továbbá a krakói és római levéltárakból száz érdekes, kiadatlan jelentést nyújt hazánk XVI. századi köztörténeti és vallási viszonyairól.

A kötet megrendelhető ily czímen: **Fontes Rerum Transylvanicarum, Kolozsvár.**

GENEALOGIAI FÜZETEK

CSALÁDTÖRTÉNETI FOLYÓIRAT

CZÍMEREKSEL ÉS LESZÁRMAZÁSI TÁBLÁKKAL

SZERKESZTI

CSIKSZENTMIHÁLYI

SÁNDOR IMRE

BCU Cluj / Central University Library Cluj

TIZEDIK ÉVI FOLYAM

KIADJA A SZERKESZTŐSÉG

KOLOZSVÁR

NYOMATOTT STIEF JENŐ ÉS TÁRSA KÖNYVSAJTÓJÁN

1912.

134588

BCU Cluj / Central University Library Cluj

TARTALOM.

I. Tanulmányok, önálló cikkek.

Biás István ifj. Kövesdi Boér István családi följegyzései 1784—1828. — — — — —	52
— — — — — Vadadi Nagy Simon családi följegyzései 1653—1702. — — — — —	74
Ferenczy Sándor. Farkas Zsigmond családi följegyzései 1725—1753. — — — — —	94
Kelemen Lajos. A felsőszálláspataki Marák családi krónikája	97
Kis Bálint, Baczkamadarasi. Adatok a Thurzó György nádor jogtalanul mellőzött örökösei cz. cikkhez	52
Köblös Zoltán. Kovásznai Gotz József családi följegyzései 1773—1836. — — — — —	15
— — — — — Bodoki Henter Imre családi följegyzései 1837—1845. — — — — —	111
— — — — — Följegyzések a szentgerliczei Nagy családról	16
Lukinich Imre. Belsőszolnok megye egytelkes nemeseinek jegyzéke 1697-ből — — — — —	108
— — — — — A Hóra-lázadás alkalmával megölt nemesek névsora. 1785 nov. 1—5. — — — — —	123
— — — — — II. Rákóczy György 1657-iki lengyel hadjárata alkalmával tatár fogságba esett erdélyiek jegyzéke — — — — —	93
Molnár Géza. Nagyenyedi Szántó Sándor családi följegyzései	64
Sándor Imre. Az első Bánffiak (cízmerrajzzal) — — — — —	33
— — — — — Kivonatok a csikszenttamási római kath. egyház régi anyakönyveiből. 1752—1846. — — — — —	21
— — — — — Bethlenfalvi Nagy András családi följegyzései 1766—1835. — — — — —	16
— — — — — Dengelegi Pongrácz János erdélyi vajda sír- emléke (2 hasonmással) — — — — —	81
— — — — — Ismeretlen Rákócziak — — — — —	104
— — — — — Udvarhelyszéki Iustra 1604-ből — — — — —	9, 45, 69
Soos Ferencz. A kuduí Soos család (1 cízmerrajzzal és 3 hasonmással) — — — — —	2, 38
Vargha Zoltán. Följegyzések a zsarolyáni Márton családról	124
— — — — — A szemerjai Szász család (cízmerrajzzal)	57, 85
Vass Miklós. Ótordai Székely János családi följegyzései 1807—1858. — — — — —	75
Veress Endre. Halmágyi Halmágyi István (cízmerrajzzal)	113

II. Adattár.

1478 szept. 20. Hunyadi Mátyás miskolczi Horváth Istvánt és Miklóst nemességre emeli. <i>Temesváry János</i> — — —	53
1555 okt. 10. Haller Péter és pókafalvi Kemény Kata házassági meghívója. <i>Lukinich Imre</i> — — — — —	127
1677 máj. 20. Károlyi Mihály és Haller Mária lakodalmi meghívója. <i>Lukinich Imre</i> — — — — —	127
— júl. 1. Stépan Erzsébet és Toldalagi János lakodalmi meghívója. <i>Iffy. Biás István</i> — — — — —	128
1668 máj. 18. Bethlen Zsófia temetési meghívója. <i>Lukinich Imre</i> — — — — —	94
1721 márcz. 27. Nagyszegi Gáborné, Urai Éva temetésének költségei. <i>Iffy. Biás István</i> — — — — —	31
1765 júl. 4. Gróf Hadik András leányának Lubomirski Márton herczeggel kötendő házasságára meghívó. <i>Lukinich Imre</i> — — — — —	95
1769 szept. 24. Gróf Rhédey Mihály szerződése Hofmeyer József és Simon kolozsvári kőfaragókkal. <i>Iffy. Biás István</i>	32
1782 máj. 15. Báró Brukenthal Sámuelné Kloknern Zsófia szomorújelentése. <i>Lukinich Imre</i> — — — — —	96
1809. A háromszéki főnemesek panasza a iustria új rendje miatt. <i>S. Gyulai Rikárd</i> — — — — —	77
1823 decz. 23. Nyáradgálfalvi Ózdi Gergely gyászjelentése. <i>Iffy. Biás István</i> — — — — —	80
1827 júl. 1. Kövesdi Boér Simon a szentpáli és kövesdi Boér család genealogiájáról. <i>Iffy. Biás István</i> — — —	54

III. Irodalom.

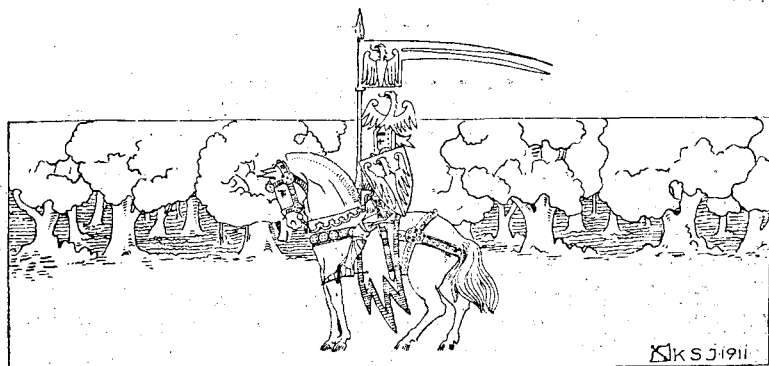
Magyarország Címeres Könyve I. füzet. (Szentmihályi)	24
--	----

IV. Vegyes.

A tizedik évfolyam — — — — —	1
Helyreigazítás a marosnémeti és nádaskai Gyulai család cz. cikkekhez — — — — —	56
Kérdés — — — — —	112

V. Melléklet.

A Genealogiai Füzetek 1—10. évfolyamának tartalommutatója. Készítette <i>Köblös Zoltán</i> .	
--	--

A tizedik évfolyam.

Bármily csekély anyagi eszközökkel és bármily fogyatékos tudással is működünk a multban, most, a midőn folyóiratunk tizedik évfolyamát indítjuk útnak, önézettel tekintünk a teljesített kötelesség eredményére. Elfogulatlan ítélkező el nem tagadhatja, hogy a magyar családtörténeti irodalomnak hasznos szolgálatot teljesítettünk.

Megszólaltattuk a letűnt századok szereplő egyéniségeit, bevilágítottunk az elmúlt idők társadalmi életébe és közelebb hoztuk őseink családi tűzhelyeinek jótékony melegét. Oly küzdelmeket elevenítettünk föl, a melyek nekünk idegenek nem lehetnek. Ugyanazon röögökért folyt a harcz, mint ma és ugyanazon vér festette vörösre a vitatott röögöt, mint a mely a mi ereinkben buzog. Legnagyobb hálátlanságnak tartjuk elfordulni a multtól: megtagadni a bölcsőt, mely ringatott, eltaszítani az édes anyát, mely fölnevelt. Ily hálátlanságra csak a tudatlanság készíthet valakit.

Azért egyesítettük e folyóirat hasábjain csekély erőnket, hogy minél jobban megismerhessük a multat s minél nagyobb mértékben róhassuk le hálánkat a mult iránt. E kegyeletes áldozati oltáron immár tíz éve tartjuk lobogva a lángot s ha gyér világa itt-ott szunyadozni kezdett, lelkesedésünk tűzével siettünk újra és újra pótolni elhamvadó fényét.

Köszönet mindazoknak, a kik jóakarató szándékunkban segítségünkre voltak. A jövőben is az lesz törekedésünk, hogy a belénk helyezett bizalmat megérdemeljük. Ezen ígretünk hangsúlyozása mellett kérjük a további pártfogást.

Immár egy évtizedes tapasztalat alapján jelölhetjük ki munkálkodásunk terét. A természetes fejlődés elvénél fogva is hova-tovább nagyobb mérvű igények kielégítése várható tőlünk. Büszkék leszünk, ha ezen várakozásnak megfelelelhetünk, ha valaha küzdelmeinket siker koronázza!

Hazafias üdvözlettel:
a Szerkesztőség.

A kudui Soos család.

(Első közlemény.)

Ismét egy olyan család, melynek multjából családtörténelmi irodalmunk alig ismer valamelyes adatot. Pedig tagjai között több emlékezetre érdemes férfiút találunk, egyikük meg éppen kiváló egyénisége volt korának.

Kutatásaink arról győztek meg, hogy a család eredetét a dési sóbánya-vidéken kell keresnünk. Sókereskedéssel, szállítással, vagy bányászattal foglalkozhattak s innen származott nevük. Első ismert ősiük id. Soos János a Pongrácz családnak belső szolgálatra rendelt jobbágya volt Kuduban. Fiát, az 1670-ben született *Ferenczet* a Pongráczok felkarolták s pártfogásukkal sikerült a jobbágy gyermeknek a dési és kolozsvári iskolákat elvégezni. Megnyilatkozott kiváló tehetségét méltányolták gróf Bethlen László és Bánffi Péter, midőn a serdülő ifjút saját költségükön a belga egyetemekre küldik. 1696 aug. 25-én iratkozott be a franekerai egyetem hallgatói közé. Innen 1698-ban visszatérve két évig gróf Bethlen Lászlónak lett udvari papja, mintegy ezzel akarván megszolgálni annak iránta mutatott nagylelkűségét.¹ Ez időben folyamodott földesuraihoz, hogy őt és édes atyját a jobbágyi szolgálat alól szabadítsák fel. Kérése teljesítve lett, Pongrácz György és András Kuduban, 1698 okt. 10-én állítják ki részére a kért manumissionalis levelet.² Jobbágyi állapotból kiemelkedve, néps év mulva pappá felszentelik és működése terétül a kolozsvári népes egyházat jelölik ki. Ekkor már nős volt, még 1695-ben vette nőül egyik volt professzorának, sárospataki *Pataki* Istvánnak leányát, *Máriát*. Ebből a házasságából született 1696-ban *II. János* és 1704-ben *II. Ferencz*, valamint 1698-ban *Krisztina* és 1700-ban *Mária*. Mint kolozsvári lelkész, pappá történt felszentelése után két évvel, 1702 nov. 24-én nyert I. Lipót királytól czímeres nemeslevelet.³

¹ Bod Péter. Smirnai szent Polikarpus. 160. l.

² Eredetije Soos Károly m. kir. főállatorvos birtokában Sopronban. Ebből közöljük az alábbi érdekes részletet: „minket más becsületes és jóakaró uraink s barátaink által s maga személyében is megtalálván kudui id. Soos Jánosnak, ugyan kudui örökös jobbágyunknak az fia, *Soos Ferencz úr*, hogy örökös jobbágysága alól felszabadítanók, melyhez képest megtekintvén magának és másoknak eziránt való instantiájokat s gyermekességétől fogva mellettünk véghez vitt sanyarú és hű szolgálatát respectálván, ezek felett megemlített *Soos Ferencznek*, ki házunknak szolgálatára alkalmas voltát és hogy ennyivel is hű hazához és dicsőséghez való keresztényi iudulatunkat megmutassuk; jobbágyi kötelessége alól — a melyben született . . . *Soos Ferenczet* jövődöbeli minden posteritásával együtt felszabadítjuk . . . szabadságot adván, hogy ha akar ő Felségétől arnalist . . . is válthasson.“

³ Eredetije, melyet annak idején III. Soos Ferencz helyezett el a kolozsmonostori konvent levéltárába, ma az Orsz. Levéltárban van, Armalis S. nro 34. jelzet alatt. Az eredeti iktatmány u. o Cancellariai oszt. 234/1702 sz. alatt. Teljes szövegében feltalálható még az Erd. kir. könyv. IV. köt. 584. l.

Jellemzésül ide iktatjuk ebből érdemeinek felsorolását: „Middn láttuk, hogy tiszteletreméltó Soos Ferencz, a kolozsvári helvét hitvallású egyház lelkésze, a ki bár alacsony és nem nemes családból származott, mind a mellett a tisztes tanulmányok és szent tudományok kiváló gyakorlásával, melyeknek már bölcsőjétől fogva csaknem makacs szorgalommal neki feküdt, fedhetetlen erkölcsessel és az előbbi módon a tudományokból és tudásból merítvén, a tudás oly magas fokára jutott, hogy mint az előbb említett kolozsvári helvét hitvallású egyház papja, dicséretreméltóan működött. Tekintetbe véve még, hogy Pongrácz György és András nemesek, neki természet szerinti földi ural, úgy nem nemes, mint jobbágy állapotából felszabadították és teljesen szabaddá tették; tehát iránta való jótékonyágunk világos és páratlan bizonyítékául úgy az ő előbb említett érdemeiért, mint pedig néhány hívünk közbenjárására és különös ajánlására őt a mi különös kegyünkől és királyi hatalmunknak fejedelmi teljességéből nem nemes helyzetéből és állapotából, a melyben született, kiemelve, Magyar királyságunk, Erdély és más királyságunk s örökös tartományaink valóságos nemesseinek rendjébe és sorába beválasztani, beiktatni és beírni rendeljük.“¹ Ezen armalist kihirdette a Gyulafejérvárt, 1703 ápr. 10-én tartott országgyűlésén marosvásárhelyi Simonffi Mihály ítélőmester.

Az ekkor adományozott czímer: kék pajzsban, zöld téren királyi korona, melyen vállból vágott feketemezű kar könyököl kezében kinyitott szent bibliát tartva. A könyv felnyitott lapjain „IEHOVA“ szó olvasható. Nyílt sisak dísze csőrében olajágot tartó fehér galamb. Takarók vörös-ezüst, kék-arany.

Soos Ferencz papi hivatalába kiváló érdemeket szerzett, ennek méltánylásául 1710-ben esperestté és 1717-ben Vásárhelyi István főjegyző és Nádudvari Péter szászvárosi pappal szemben püspökké választották.² Tisztét rendkívül súlyos viszonyok között foglalta el. Erdély egész területén páratlan szárazság uralkodott. A vetések majdnem mindenütt kivesztek, a rétek kipusztultak. A falvakra őriási

¹ Soos Tamás debreczeni lakós fordítása.

² Bod Péter Smírnai szent Polikarpus-ában (160. l.) a megválasztás körülményeire is kiterjeszkedik: Szebenből az urak, ott pestis kezdődvén, Kolozsvárra jövének, a papok is oda felesen futottanak vala. Közöséges akarattól azért a közelebbivaló espereseknek írának, hogy a két candidált személyek közül valamelyikre okt. első napjára kiüldjék Kolozsvárra értelmeket pecsét alatt. Meglévén, az ott egybegyűlt papok három uraknak Wesselényi Istvánnak, Teleki Pálnak és Josika Imre uraknak jelenlétkben a leveleket fesszaggatják, a suffragiumokat kétfelé hányják, magok értelmeket is hozzátévén. Másodnapon a papok gyülekezetbe jöven, Korda Zsigmond és Vas Dániel a

inség következett, lakosaik elbujdostak. Folyók, források, kútak, tavak kiszáradtak. A nagy szükség természetellenes táplálkozásra kényszerítette az embereket. Fagyökeret, labodát, sőt dögöt is megettek. Ennek következtében a megelőző évben fellépett pestis szélében elterjedt. Rémes pusztítást vitt végbe Brassóban, a Barczaságon, Háromszéken, Csikban, Udvarhelyt és Marosszéken. De alig volt vármegye, szék és város, a hol ne szedte volna áldozatait. Besztercze volt az egyetlen járványmentes hely s ép ezért a főkormányszék is oda tette át székhelyét.

Soos Ferencz fájdalmasan szemlélte egyházmegyéjének pusztulását, de egyben segítségére siet híveinek „A döghalál, Isten harcza az emberekkel” című munkájában adja közre tanításait a pestis orvoslásáról. Utasítást ad papjainak, hogy minő magatartást tanúsítsanak a járvánnyal szemben. Részletesen fesorolja a tisztviselők, gazdák s más foglalkozású egyének kötelességeit.¹

Az egyházi javak körül is súlyos gondok nehezdedtek Soos püspök vállára. Ez időre esik a katolikus egyház térfoglalása. Egymásután szerzik vissza régi egyházi javaikat, melyek az idők folyamán a református egyház kezébe kerültek. I. Lipót király visszaadományozza a kath. egyháznak a gyulafejevári székesegyházat, püspöki residentiát és kollegiumot. A református tanulók komor ünnepélyességgel vonulnak ki innen. Ezt nyomon követi több más templom, iskola és földbirtok átadása.

A mind szűkebb és szűkebb térre szoruló reformátusok hasztalan fáradoznak sérelmeik orvoslásán. Kérelmeik meghallgatást sehol nem találnak s így kénytelenek a passiv ellentállás terére lépni. Soos püspöknek nagy része volt az ellentállás szervezésében s hogy ezt siker nem koronázta, nem tehetségén mullott.

Irodalmi működését még a franekerai egyetemen kezdette meg. Itt írta 1691-ben *Dissertatio de prima veritate* című filozofiai munkáját.² Az első rész Bethlen Lászlónak, Szathmár-Németi

több méltóságoknak tetszéseket előadák, hogy püspöknek választják Soos Ferenczet, a kolozsvári papot és esperestet. Melyet a papok értvén s maguk is abban megnyugodván a püspökségre beesketék és azon hivatalban meg erősíték.

¹ Teljes címe: A döghalál, Isten harcza az emberekkel: Melyben megmutatódik, mint győzelmeskedik Isten a testen. Miképen forgassa pedig ember magát ebben a harcban és minémü hadi készülete légyen arról oktatatik e rövid együgyii munka által a halando ember. Kolozsváratt, 1720. Egyidejűleg latin nyelven is megjelent, ennek címe: Positiones de peste, divinae revelationi; sanae rationi; experientiae longorum seculorum conformes. Claudiopoli 1720. 1739-ben újabb kiadást ért.

² Teljes címe: Dissertatio metaphysico theologica De prima veritate exhibens certorum Dei attributorum, natura et revelatione notorum, legitimam cum primo vera connexionem pars I—II. Quam favente Deo sub praesidio celeberrimi ac clarissimi viri d. Campegii Vitringa s. s. th. doct. ejusdemque facultatis, ut et hist. sacr. in alma Frislorum academia professoris ordin. solidissimi philol. eximii publicae disquisitioni submittet Franciscus Soos

Sámuelnek és Csepregi Turkovics Mihálynak, — a második rész Rhédei Pálnak, Bánffi Péternek és a franekerai egyetem tanárainak van ajánlva.

Jó tselekedetekre való
S E R K E N G E T É S,
104⁸² és
a' munkás Szeretetre való
I N T É S.

Mellyes

a bődlog eml. Néhai NEMZETES

SZENT-JÓBI GYÖRGY Uram,

A' Nemes Kolosvár városának egyik érde-
mes Exactorának, &c. meg-hidgedett Tetre felett tört
az Istennek bekédéből. Istennek dírsóségére, jó Fau
lorának érdemlett betsületire, és közönfégy épületre,
a' szomorú 1704. esztendőben, Sz. Jakab havának 14-dik
napján, Kolosvárat a' Megholtak Hid-útján házánál

S O O S F E R E N C Z

a' K. R. E. egyik Prédikátora.

Es keréklyeni igaz hitről való vallás-tételének bizonyosságára,
majoknak is abban való meg-erősítetésekre, maga költi meg a vel
ki-nyomatztatott, a' Megboltak egy jó-akarója,

Sz. N. S. A' K. R. C. E. P

K O L O S V Á R A T T,

Nyomatatta TELEGDI PAP SAMUEL, 1704. éft.

kissebb egyházközségeket, így e többek között Málom község templomának 1718-ban aranyozott, hímzett abroszt, ezüst poharat és keresztelő-kancsót ajándékozott.³

Trans. Ung. auctor et defendens ad diem ... Febr. an. MDCXCVIII. loco horisque solitis. Franequæ, apud Johannem Gizelaar illustr. Frisiae ord. atque eorundem Academiæ typograph. ordinar. MDCXCVIII. 4° 50. l. Pars secunda 52. l.

¹ Czimlapjának kicsinyített hasonmását az Erdélyi Nemzeti Múzeum könyvtárának példányáról közöljük.

² Teljes czíme: Isteni kéz, avagy igazgatás, mely kimutatja magát hatalmason minden dolgokban. Nevezetesen pedig kiadja magát a néhai tiszteletes és nemzeti Viczei Mária asszony véletlen halálában, kit Isten férjének, tiszteletes és tudós Szathmár-Németi Sámuel uramnak, az Isten nagy emberének, a kolozsvári reform. kollegiumnak 32 esztendők alatt nemcsak tanítójának, hanem atyjának is elfelejthetetlen szomorúságára mintegy a földhöz íte, Sz. András havának 1. napján és a sirba tétele karácsony havának 13. napján 1715. esztendőben. Mely isteni kézről is az Isten beszédéből szót tött és prédikáltott a siralmas háznál Soos Ferencz, a kolozsvári reform. eklésiának egyik tanítója és ezen szomorú esztének szives szánója.

³ Szolnok-Doboka vm. Monogr. V. 117. l.

Második munkája Kolozsvárt 1704-ben jelent meg. Czíme: *Jó tselekedetekre való serkentetés*. Ez voltaképpen gyászbeszéd Szent-Jóbi György felett, de tele tartalmaz filizofiai elmélkedésekkel.¹

Harmadik munkája szintén halotti beszéd, mely Szathmár-Németi Sámuelné, Viczei Mária „véletlen“ halála alkalmából készült. Megjelent 1716-ban Telegdi Pap Sámuel nyomdájában.²

Negyedik munkájáról a „Positiones de peste“-ről már előbb volt szó. Úgy-szintén ennek magyar kiadásáról is, mely azonban nem egyszerű fordítás; hanem egészen különálló mű. Ennek előszavában említést tesz több munkájáról, melyek kéziratban maradtak.

Vagyoni viszonyaihoz képest bőven segítette a

Kiváló gondot fordított arra, hogy egyházának papjai hívásuknak minden tekintetben megfeleljenek. Az 1718. évi synodusban erélyes határozatot hozatott, melyben megszabja az istentisztelet és könyörgések formáját. Különösen azt köti a papok lelkére, hogy szorgalmasan tanulják a Palatina (Heidelbergi) kátét, hogy illendő ruházatban jelenjenek meg és magukat kánon szerint viseljék. Felszentelt és már megházasodott papok akadémiákra ne bocsáttassanak.

Hasonló erélyes intézkedéseket kívánt tenni az 1720. évre Gyaluba hirdetett egyházkerületi gyűlésen is, azonban sajnos súlyos betegség verte le s e miatt kénytelen volt Vásárhelyi István főjegyzővel helyettesíttetni magát. S itt pályája mindössze 50 éves korában hirtelen megszakad. Ez év júl. 19-én fájdalmaitól megváltotta a halál. Sírjánál, melyet a kolozsvári ref. egyház színe-java állott körül, Deáki Filep József kolozsvári pap mondott imát és gyászbeszédet.

Leányai közül *Krisztinát* Abats Márton tordai pap vette nőül s így anyja lett Abats János későbbi püspöknek. *Mária* előbb Györgyfalvi János, ennek halála után pedig Técsi József telegdi pap nejevé lett.

Az idősebb fiú: *János*, iskoláit Kolozsvárt elvégezve, ép úgy, mint édes atyja a franekerai egyetemre ment. Rettegen papszkodott 1744—46 között. Nős volt, de nejeének neve nem volt megállapítható. Egyetlen fia: *János* szintén ref. lelkész volt Árpáston 1752—1776. között.¹

S itt megszakad minden adat, mely ezen ág sorsáról felvilágosítást adhatna.

A püspök ifjabb fia II. *Ferencz* örökölte édes atyja tudomány iránti hajlamait. Korán szerzett vallási és irodalmi ismereteket, úgy, hogy már mint a kolozsvári református kollegium növendéke megbizást kapott ifjabb iskolatársai tanítására. Később a szigethi iskola vezetését bízták reá. 1732-ben pedig a franekerai egyetemre ment, hol korának leghíresebb professorait: Vitringát, Schultensius, Hemtert és Venemát hallgatta. Theologiai tudományokban bő ismereteket szerezve tért vissza s itt pappá szenteltette magát. Előbb özv. Wesselényi Istvánné Bánffy Katalin udvari papja lett; majd a szentmiklósi, bonczidai és bánffihunyadi egyházak lelkészi tisztét töltötte be. Végre 1741-ben, midőn tehetsége már széles körben méltánylásra talált, a kolozsvári egyházhoz hívták meg. Csak két év mulva — férfi kora delén — házasodik, nőül vevén ilyefalvi Elekes Rebekát, a ki őt 11 gyermek atyjává tette. Bárha minden kitüntetés elől mindenkor szerényen kitért, mégis 1748-ban a kolozs-kalotai jegyzőséget, 1760-ban pedig az esperestséget a közóhajnak engedve, kénytelen volt elvállalni.

¹ Csejdi Jenő árpástói ref. lelkész közlése.

Irodalmi munkássága csak halotti beszédekre terjedt ki, ezek közül nyomtatásban megjelentek Szathmári Pap Sándorné,¹ Deáki

Filef József² és Szathmári Pap Zsigmond³ felett tartott beszédek. Írt még ezeken kívül egy saját temetésére készült gyászverset is. Ennek címe: „Hattyú saját temetésének énekese, vagy temetési ének, melyet a mindenható Isten kegyelmének dicséretére saját halandó voltáról megemlékezve a boldog elmuláshoz teljes szívvel énekelt Soos Ferencz, isteni kegyelemből a Kolos és Kalota tiszteletes kerületek seniora és a kolozsvári ref. egyház kerületi tiszteletes lelkipásztora, az Úr 1768-ik évében, életének 63-ik esztendejében.”⁴

Testében teljesen elgyengülje, 72 éves korában Kolozsvárt, 1776 máj. 12-én örökre lehunyta

szemeit. Gyermekei közül *Éva*, III. *Ferencz* és *Ágnes* kiskorukban haltak el. *Ádám* (sz. 1744 † 1803.) mónói ref. pap lett. *Borbála* (sz. 1746.) Szilágyi György dobai ref. pap hitvese, *Katalin* (sz. 1747.) Szathmári György széki esperes neje, *Rebeka* (sz. 1748.) Dési Hosszu István kolozsi ref. pappal lépett házasságra, *Anna* (sz. 1749.) pedig Ujhelyi Ferencz neje lett. *Mihály* atyja halálakor még a kolozsvári collegium tanulója volt, további sorsáról nem tudunk. *István* (sz. 1754.) szintén járt a belga egyetemeken. Itt veszi atyja halála híret

JONAK ÉS GONOSZNAK TUDÁSÁNAK

H A L A L O S F A J A ,

*Meltynek Gyümölcssejével való élelt, még az ő
Világú Életében az Új Életre meg-elevemittetett*

F E N I X M A D Á R ,

N T I S Z T E L E T E S . N E M Z E T E S

L A D A N Y I M A R I A

A S Z S Z O N Y :

T I S Z T E L E T E S . N E M Z E T E S

S Z Á T H M A R I P A P S A N D O R

Uramnak ;

AZ ERDELYI REFORM. STATUS ORDINARIUS TYPOGR.
PHUSANAK, ÉS BÉPTÜ-METSZŐJENÉK
K E D V E S H I T E S - T A R S A
Görgalmatosan el-távoztatott.

K I N E K

*Utolsó Tiszteletesség-tételére rendelvett ezen Elmél-
kedést, az akkori Gomorú idő miatt Hűség Tetején felelt
éle Nyelvel el nem vonhatóván, muszáj írás által
SZOMORÚ FÉNJENÉK akaratjára s vigasztalá-
sára közönségessé tett*

S O O S F E R E N T Z .

A Kolozsvári Reform. Eklézia' méltatlan Lelki Tanítója.

Nyomt. KOLOZSVÁRATT 1742. Ektend.

¹ Jónak és gonoszak tudásának halálós fája stb. Kolozsvár. 1742. E munkája címlapjának kicsinyített hasonmását is közöljük az Erdélyi Nemzeti Múzeum könyvtárának példájáról.

² Az evangéliumi talentumokkal hűséges kereskedésnek kegyelemből jutalma stb. Kolozsvár 1752.

³ Az Isten egész házában hűséges szolgáról, a Mózesről való tanítás stb. Kolozsvár 1773.

⁴ Megjelent: *Minister evangelii* stb. című Soos Ferencz emlékezetére fiai és Gyöngyösi János újtordai pap által írt munka függeléke gyanánt. Kolozsvár. 1776. Az Erdélyi Nemzeti Múzeum könyvtára példájáról kicsinyített hasonmását is közöljük.

s megindultan veti papirosra érzelmeit: „A hol a belga határt mossa a rohanó Rajna és viszi a zajgó vizet, mély, szomorú dolgok szaggatják fülem és hazai sírástól hangzó a levegő. Nagy Isten! Élt atyám; nem él. A halotti színnel festett betű visszahozza az elköltözöttet. Jaj nekem, mily szomorú zúgással repül a rohanó

MINISTER EVANGELII,

MOSAICAE MANSVETUDINIS
EXEMPLUM.

ADMODUM REVERENDUS ET CLARISSIMUS
DOMINUS

FRANCISCUS S O O S

N U P E R

In Ecclesia Reformatorum

Claudiopolitana V. D. Minister mitissimus;
Venerab. Dioeceseos Kolos et Kalora Senior
gravissimus; nec non ejusdem Ecclesiae
Curator Ecclesiasticus,

J A M Q U E

Sacerdotio terrestri sancte perfunctus, ad Coe-
lestis Tabernaculi Ministerium evocatus.

Claud. Impress. Typis, Coll. Rcf. Anno, 1776.

elhalt. Három árva maradt utánna: IV. *Ferencz* (sz. 1791 okt. 5.) *Julia* (sz. 1792 decz. 29.) és *Farkas* (sz. 1794 nov. 15.)⁴ Má-

Eurus keletről, annyi felhő-
vel takarva a mi csillagun-
kat... Távolyagok holt
atyám arcától, mégis közel
van a fájdalom hozzám, bú-
songóhoz.¹ Hazatérve nagy-
kapusi pap lett. Nejétől,
Enyedi Órás Krisztinától négy
gyermek született: *József*,
Krisztina Farczádi Gáborné,
István és *Antal*. További
sorsukról azonban tudomá-
sunk nincsen.

III. *Ferencz* szül. 1756
márcz. 8. Iskoláit Kolozsvárt
és Sárospatakon végezte.
Atyja halálára, mint kolozs-
vári deák írt bucsuztató ver-
set.² Gróf Banffy György
erdélyi kormányzó birtokain
előbb gazdatiszt, később
pénztárnok lett. Háromszor
nősült, első neje Belényesi
Váradi Katalin,³ a ki egy
szerencsétlen esés követ-
keztében 1802 febr. 7-én

¹ Soos Ferencz emlékezete.

² Soos Ferencz emlékezete.

³ Az 1790-es évekből származó olajba festett arcképe Soos Kristóf főállatorvos birtokában Sopronban.

⁴ Soos Ferencz sajátkezű följegyzései: A hétnek minden napjaira és külömb-külobmféle állapotokra és alkalmatosságokra való könyörgések stb. Debreczen, 1771. cz. munka védőlevelein:

Die 5 Octobris 1791. született egy kis fiú gyermekem, a kit *Ferencznek* kereszteltem, a kit az Isten neveljen a maga dicsőségére. Meghalt 12. Maji 1797.

Die 29. Decembris 1792. született egy leány gyermekem, a kit is *Juliánnának* kereszteltek, kit is az úr Isten neveljen maga dicsőségére.

Die 15. Novembris 1794. született egy kis fiú magzat, ki is a szent-

sodszor *Aumüller* Rózaliát vette nőül, de ettől két évi házasság után elvált. Harmadik házasságában *Hermann Annának* nyujtotta kezét. Ettől egy fia született: *Károly*.

1797. évben egy nagy tűzvész alkalmával a Soosok kolozsvári, Monostor-úti háza is leégett. Soos Ferencz ettől indíttatva, a féltékenyen őrzött családi armalist elhelyezte a kolozsmonostori konvent levéltárába.

Leánya, *Julia* törökszentmiklósi Török István kolozsvári színész neje lett, meghalt 1853 okt. 20. Két nagykort ért fia alapította a Soosok ma is élő két ágát.

Soos Ferencz.

Udvarhelyszéki lustra 1604-ből.

(Első közlemény.)

Anno domini 1604 die 15 Martii collustratio dominorum nobilium et primipolorum in sede Siculicali Udvarhely existentem.

Nobiles.

Beögezy Gergely, Benedekffy János abs[ens], Benedekffy Tamás, Ughron Pál, Kecheti Boldizsár abs., Hoggiai István abs., Andras Ghereb abs., Nagi Menyhárt abs., Beodeo Mihály abs., Galfy Ferencz, Kedey Mihály abs., Marothy György,¹ Tarcsafalvi Albert abs.,² Zabó Mátvás cap[itány],³ Bedő István abs.⁴

Primipili.

Zataloki Nagi Máté hadnagy.

Zent Marton: Bence János, Miklós Márton abs., Orban Pál, Biro János, Felszeghi Márton, István Balázs, Ferencz Kovács, Marko György, Nag Erdő Gergely abs., Ferencz Tamás abs.

Lokod: Sandor Bálint, Ferencz János.

Kenos: Gal Péter, Maté Péter, Sandor Antal abs.

Giepes: Lazlo Lőrincz, Lazlo Gergely, Lazlo István, Lazlo Péter, Fabian György, Albergg István,⁵ Benedek János eresztetem.⁶

Abasfalva: Petenie György, Andras János szolga, Gal János, Kovacs György abs.

kereszttség által vett magának *Farkas* nevet.

Néhai kedves feleségem, Belényesi Váradi Katalin asszony a ház hijáról leesvén, 15 hétig és két napig tartott súlyos betegsége után, február 7-ik napjára viradólag, éjjel után egy óraker 1802-ik esztendőben ez árnyékvilágból kimúlt és boldogult lelkét teremtő Urának megadá, házassági esetének 10 egész esztendejében.

¹⁻⁵ Más kézzel. ⁶ Más kézzel, u. i. hadi szolgálat alól mentesítve.

Leövede: Sata Gergely, Orban Maté abs.

Almás: Fabian Mihály abs., Benceo Lőrincz abs., Kovacs Andras, Mihaly Máté.

Karachonfalva: Thokos Mihály.

Vargias: Sebe István fia rosz¹; Chato Péter, Mate István, rosz, szolga²; Imrefi Mátyás, Sos Tamás, Sos Péter gondviselő, Balas Gergely abs.

Zaldobos: Ferencz György abs., Ferencz János gyalog, Barbath János, Miklos Kovács, Demeter János, Miklos István gyalog, Ferencz Gergely.

Bardochfalva: Zeöcsi Antal fia.

Dobo: Dobai András, Sughar Gergely abs.

Füle: Foztho Imre abs., Foztho Bálint abs., Boda János abs., Foztho Máté gyalog, Chogh Mihály abs.

Kiisbachon: Benedek Balázs, Benedek Keresztes abs., Balint Kovács szolga.

Bibarczfalva: Thokos István szolga, Marko István szolga, Osvath György, Kovacs Imre, Thokos Ilyés, Bartalius Lőrincz abs.

Olaztelek: Marko Pál, Marko András szolga, rosz; Thamas Péter, Borbat Tamás, Kereztes János abs., Barta Mihály, Barta István beteg, Kereztes Ilyés megholt.

Okland: Dienes Pál abs., Nagi János abs.

Varosfalva: Boldisar János abs., Magiari Mihály tisztartó.

Janosfalva: Kiis Vas Gergely abs., Vas István abs.³

Bagi: Kelemen Tamás, Benke Márton szolga, Zolia Lukács otthon hagyták, Dane Peter szolga.

Dallja: Kando Márton, Dienes Gergely öccse,⁴ Zekel János öccse, Antal Pál, Balint Gergely, Vas György,⁵ Giarfas Balázs.⁶

Egeh: Zagoni Mihály pedes.

Ders: Alsó Dersi Péter abs., Felső Dersi Péter abs., Dersi György abs., Fulo Mihály abs., Emreh János abs., Sukor György abs., Nagi Sándor abs.

Zent Lazlo: Farczadi Balázs abs.

Telekfalva: Ipo Gergely abs.

Patakfalva: Kenosi András szolga.

Bögöz: Mihaly István.

Agiagfalva: Salati Balázs abs., Sandor Mihály, Chiki Simon.

Dechfalva: Theorek Gergely szolga, Bakonia Mátyás fia.

Udvarhely: Desi István, Zabo Menyhárt, Kosa György, Basa György, Barrabas János, Nijreo András, Lukacs Deák, Peter

¹ Vagyis felszerelése hiányos.

² Vagyis tisztséget visel.

³ Más kézzel.

⁴ Vagyis a hadrakötelezett helyett a lustrán ennek ifjabb fivére jelent meg.

⁵⁻⁶ Más kézzel.

Gergely, Racz Mihály, Kosa Péter, Nemeth István, Kosa István, Zekel Bálint.

Bethlenfalva: Semjen István fia, rosz szerrel; Miklos Péter, Mihaly Pál pedes, Peter Benedek, Mihaly Ambrus fia.

Fenied; Peter András fia, Jakab Péter öccse, Miklosi Dávid, Kosa Miklós, Chiorgo István¹

Marefalva: Nagi Antal abs., Ferencz István abs.

Zenteghazas Olahfalva: Thanko András abs., Thanko Tamás abs., Gergeli Balázs abs., Balas Ferencz.

Kapolnás Olahfalva: Gothart Farkas abs.

Zataloka: Balint Máté, Boros Antal, Boros György, Nagi Boros János fia, Felső Balint Péter, Janos Balázs, Barla Pál fia, Fancsalí János, Alsó Balint Péter öccse, Thorniay Antal fia, Balas István, Zabo Gergely, Albert János, Boros Péter fia, Balas János.

Küküllő Kemenifalva: Albert Mihály fia, rosz; Chergeo Tamás fia, Marthon Péter.

Bogartfalva: Lippai András hadnagy, Bogartfalvi Mihály abs., Bogartfalvi Péter, Bogartfalvi György, Kovacs Péter abs., Demeter Ferencz.

Zent Lelek: Pakot Mihály, Hegi Lukács K. fia, Barto János abs, Sandor Barabás, Gergely Pál, Eötves Máté.

Bikafalva: Lukacs Balázs malombíró, Hegi Bálint, Emreh András.

Dobofalva: Dobai Balázs öccse.

Beta: Gal György, Ceriak János, Mihalífi Bálint szolga.²

Vagas: Vagasi János, Geörgi János abs., Andras István abs., Zabo Péter abs., Kovacs János abs., Palhegy György, Kovacs István abs.³

Sükő: Laios Antal, Sigmond György, Georgi Kovács, Kys János, Csiki Péter Kirali György, Bersy János, Peter Kovács.

Farcad: Vaida Péter világtalan, Sandor János fia, Jakab Miklós abs., Jakab Bálint, Jakab János, Josa György fia, Kovacsí Antal öccse, Sandor Mihály senex abs., Georgifi Bálint szolga, Palfy Péter fia, rosz; Lazar István fia, Lazar Bálint abs.

Hoggya: Thanko Balázs pedes, Josa István abs., Bikafalvy János, Istvan Péter abs., Palfy Mihály öccse, rosz.

Zombatfalva: Fancsalí Ferencz szolga, Gergely Tamás, Benkeő János, Leörincz Péter, Menihárt János öccse, jó.

Lengelfalva: Damokos János abs., Biro Benedek, Biro György fia, Orban István, Matthias Bertalan fia, Demeter István fia, rosz; Benedek Mihály, Vinze György, Demjen György, Mihalj György, Jancsio Sándor.

Kadiczfalva: Thibold Gergely szolga, Miklos Ferencz fia, rosz; Balint: János, jó.

1-3 Más kézzel.

Tibold: Thiboldj György abs.

Zentkirali: Zentkiralj Gergely abs., Leörincz Gergely, Balas András abs., Sighmond Antal, Thelekfalvi Domokos, Kovacsy Antal szolga, Bodo Péter, Boros Pál, Berze Balázs szolga, Kys Bodo Gergely béna abs., Marthon János szolga ros.

Oroszhegy: Kovacs Péter, Simon János, Benedek Albert, Damokos Benedek, Istvan Kovács, Lukacs Lőrincz, Fille Miklós senex.

Fancsal: Marton Péter, Fancsalj Péter, Dienes Pál pedes, Nagi Bálint, Peter István, Leörincz Kelemen, Miklossi János fia.

Ilke: Berkezy Lukács, Gergelj János öccse, Pal Ferencz öccse, Istvan László, Fodor János szolga, Boldisar Bálint szolga, Geörgi Péter szolga, Balassy Mihály szolga.

Zent Tamás: Chender Gergely, Kelemen Menyhárt, Chiender András.¹

Farkaslaka: Fancsalj Kelemen, Gaspar Bálint, otthon hagyták; Cshiky György, Leörincz Tamás, Mihaly János, Lazlo János, Nagi Antal fia, Magiari Imre, Hannagi Jakob fia.

Malomfalva: Leörincz Gergely, Hannagi Ferencz, Zekel János szolga, Piros István, Piros Albert, Leörincz Tamás, Piros Péter, Thanko Tamás, Zaz János,² Lazlo Gergely.³

Zent Mihály cum Benched: Balassi Ferencz világtalan, Barrabas Lukács, Nagi Péter gyalog, Galfy Miklós, Balassi Mihály abs., Leörinczj Pál abs.

Demeterfalva: Gergelj János fia, Theörek Mihály, Ferencz Deak.

Csehertfalva: Leörincz János, Albert Ferencz szolga, Miklos Ferencz szolga. Kovacsj Mihály, Balas János pedes, Marthon Tamás.

Kisfalud: Kisfaludi János. ács ember otthon.

Kecsed: Veres Máté, Bako János.

Varalja: Kelemen Pál, Andrasi Márton szolga, Zekel Daniel, Zekel János pedes fia, Balintfy Márton, Marthon Pál, Antal Kelemen fia, Zekel Pál fia, Andrasi Péter, Lakatos Mihály, Antal István pedes.

Palfalva: Bartalius András obiit, Nagi Péter beteg, Lukacs János, Georgili Lőrincz pedes, Istvan György.

Attiha: Kis Gergely, Lazar János, Fodor Miklós, Kerestelj János, Fülep István.

Korond: Kovacsj Antal, Ambrus István fia, Ambrus Pál, Sükey Ferencz fia, Andras Gergely, Gaspar Imre fia, Kis Ravaz János, Fabian György fia, Ambrus Gergely fia, Fabian János abs., Nagi János.

Sofalva: Georgify Máté, Illjes Maté abs., Agoston Pál szolga, Zekel György abs, Cherezniés Bálint, Fabian János, Enghj István, Albert Mihály, Lukacs István.¹

Parajd: Illjes András, Miklos András, szalmát őriznek.

1—3 Más kézzel.

Janloka: Antal György, Mihalj Pál, Semjen Gergely szolgáló; Leörincz János öccse, Demeter István, Kis Demeter István, Balasy István, Racz István, Patakfalvi Péter.²

Küsmöd: Kovacs János, Kovacs György, Biro János, Foris Márton, Varalliy Pál, Kacsykan Márton,³ Varalliy Miklós, Kelemenfi Gáspár.

Eted: Kelemen István, Bako Istvan, Kiralj András, Nagi Pál abs.

Keörispatak: Thiboldj Izsák szolgáló, Peterfy Mihály abs.⁴

Martonos: Vas Gergely, Sebe Gergely, Palfalvy Bertalan, Benedek Maté, Istvan György, szolgáló, Kovacsj Mihály, Kadar János, Miklosi István, Sebe Peter pedes.

Gagy: Peterfi Mihály pedes, Benedek Daniel nyomoru, Miklosi Pál, Sas Farkas pedes, Damokos Péter pedes.

Andrasfalva: Zentannai Péter.

Kis Kede: Janosj Gergely szolgáló, Osvat János szolgáló, Varalliy György, Kedei Lukács, Marthon Pál.

Nagi Kede: Demeter János szolgáló, Andrasi Ferencz öccse, Theörek Bálint.

Medeser: Benedek Péter K. szolgáló, Mattias Péter, Bentsier Ferencz öccse, Botos Miklós pedes, Ferenczj Mihály szolgáló, Antal Kovács fia, Leörinczi Janos sánta ped., Tholmacsj Gábor pedes, Leörinczi Bartalis, Leörinczi Gergely, Kerestelj György, Leörinczi Péter pedes, Varga István, Varga Peter pedes.

Tordátfalva: Kovacsj Pál szolgáló, Lukacsi György, Boros Ferencz.

Tarcsafalva: Palfi István abs., Janosi György, Sylvester András, Marthon György, Zederiesi Janos, Boer Antal sánta.

Kobatfalva: Miklosi Ferencz, Antalfi Mátyás, Gaspar Tamás, Antalfi György néma.

Kadacs: Semjen György, Mihalj Péter, Janosj Ferencz, Zabo Mihály, Csenker István, Mihalj Albert, Palfy András pedes abs.

Semienfalva: Benke Lukács szolgáló, Fülep János, Balassi Lukács, Balassi András, Peterfi Gergely, Barla János, Tiboldy Daniel.⁵

Rugonfalva: Nagi Peter öccse, Sigmond Lörincz öccse.

Nagi Galambfalva: Mihaly Ferencz abs., Buzás János.⁶

Kiis Galambfalva: Zabo Tamas öccse, Zabo Gergely.

Fiatfalva: Simo Ferencz abs.

Nagi Solimos: Koncs András, Balassi Ferencz szolgáló, Sipos János.

Kiis Solimos: Matefi Ferencz öccse, Iromos Lukács abs., Koncs Mihály abs.

Alsóboldogasszonyfalva: Mezey Pál abs.

Uj Zekel: Buzogan Marton öccse, Zekel Lukács, Menihart Janos pedes abs.

Bordos: Nagi János.

1 6 Más kézzel.

Rava: Illjes János, Csegeödi Menyhárt, Keczhes Balázs szolga,
Mosj György.

Tota summa equitum primipilorum 443.

Zent Miklós: Lukacs András.¹

Sándor Imre.

Kovásznai Gotz József családi följegyzései.

1773—1836.

Születtem Száraz Ajtán 1773-ban.² Udvarhelyre tanulni mentem 1783-ban. Ottan deákká lettem 1789-ben. Enyedi deák lettem 1789-ben. Harii pap lettem 9-a Maji 1794-ben. Tractualis ügyvédő lettem 1795-ben.

Házasodtam 11-a Novembris 1795-ben. Hósdáti pap lettem 8-berbe 1799-ben. Bényei pap lettem 1801-ben. Assessorrá lettem 1810-ben. Tractualis scholarum inspector lettem 1811-ben. Director lettem 1814-ben. Ordinarius notarius lettem Jun. 1816-ban. Generalis synodus concionatora voltam 1824-ben.

Született *Rosáliám* anno 1796. Meg is holt in anno 1813.
Született s meg is holt *Jósefem* 1798.

16 elmélkedésimet nyomtatták 1808-ban.³ Édes anyai buson-

¹ Más kézzel.

² V. ö. Szinnyei József. Magyar írók élete és művei. III. 1323. h.

³ XVI. elmélkedések. II. szakaszokban. *Első szakasz.* A Szent Péter apostol által egy bokrétába köttetett virtusokkal ékeskedő keresztyén. VIII. elmélkedésekben. (*Második szakasz.* Nyöltz szál drága gyöngy, nyöltz elmélkedésekben.) Kolosváron. Nyomtattatott a ref. kolegyom betüivel. Török István által. 8° 8 lev., 183 l. — E munkája 85. lapjáról atyja üdvözlő versét is közöljük, mert néhány érdekes családi adatot tartalmaz.

A szerzőhöz.

Pap volt nemző-atyám,* a vagyok én,** a te;***

Pappá mindenikünk' a nagy Isten tette.

Egy tzelra dolgozól Fijú az Atyákkal,

Nem tsak szóval, tóllal; sőt nyomtatványokkal:

Éljen is azokban jó — emlékezeted,

Örvendem, hogy töllem vetted eredeted.

Édes atyád

Kovásznai G. Gábor

bardotzi ref. pap és az Erdővidéki
v. tractus hiütös adsessora.

* Kovásznai *Gotz Lukás*t, ki a száldobosi ekklesiából felszenteltetett M.-Vásárhelyen, 14-a Junii 1722. és megholt Sz. Ajtán, mint ord. notárius.

** Ki a Sz. Ajtai ekklesiából felszenteltettem Krakkóban 9-a Junii, 1771.

*** Ki a Harii ekklesiából felszenteltettél Déésen, 29-a Junii, 1794.

gásomat 1820-ban.¹ Szentegyházi beszédemet 1825-ben.² Pro senior-nak kineveztettem 26-a Julii 1827-ben.

Kedves feleségemet *Rákosi Klárát* temettettem 20-a 8-bris 1828-ban.

Másodszor megházasodván copuláltam Toroczkó városában *Mohátsi Rosália* kedves feleségemmel 10-a Januarii és el is hoztam 21-a Januarii anno 1829.

* * *

Róza leánya emlékezetére írt egy 4 soros latin verset, czíme: In memoriam filiae suae charissimae Rosaliae Gotz de Kovászna posuit pater Josephus Gotz Kovásznai; sőt életében még a saját epithaphiumát is elkészítette:

Epitaphium.

Történvén halálom, jó barátim! ezen

Közületek szivből minden örvendezzen:

De ti ellenségeim! — hogy én immár a sok

Fulánktok nem érzem, azért sirassatok.

Halálra utánra, a maga számára M. Bényén életébe

készítette *kovásznai Gotz József* m. k.

* * *

Megholt *kovásznai G[otz] József M. Bényén* 1836-ban januarius hónapjában. Nyugodjék csendesen. H[enter] Imre mpr.³

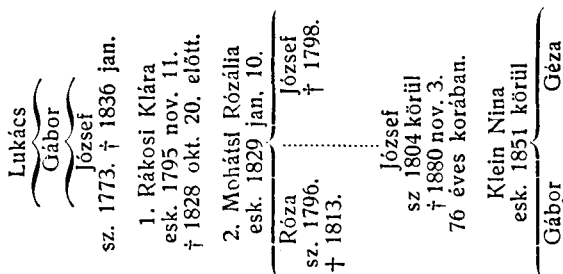
[Az eredeti bejegyzések Károli Gáspár *Szent Bibliá*-ja (Ultrajectum 1765.) védőlevelein az Erdélyi Nemzeti Múzeum könyvtárában.

Köblös Zoltán.

¹ Édes anyai búsongás, elhervadt két ékes virágszálaknak, egy pár néhai testvéreknek emlékezetekre. Kolozsvár. 1820. (Költemény gyermekei halálára.) [Szinyei id. m.]

² Nagy-Szeben. 1825. [Szinyei József id. m.]

³ E följegyzések adataiból és egy az Erdélyi Nemzeti Múzeum könyvtárában levő szomorújelentésből a következő leszármazás állítható össze:

Bethlenfalvi Nagy András családi följegyzései.

1766—1835.

Liber prelatorius *Andreae Nagy* de *Bethlenfalva* mpr. cujus symbolum: Panis contentus disce manere domi. Item: cum Jove manum move.

Pater meus *D. Joannes Nagy* anno 1766. fuit v[ice] judex r[egius] sedis Udvarh[elyiensis].

In nomine s. s. Trinitatis anno 1824. uxorem duxi filiam consiliarii gub[ernia]lis *Stephani* qu[ondam] *Halmágyi, Rosaliam*, ex qua

In nomine sanctissime Trinitatis anno 1828. die 26ª Februarii nata mihi est filia primogenita *Josepha Anna* et non multo post die 26-a Martii mortua.

Anno 1830. die 25-ta Julii hora 2ª matuta nata est secundo-genita *Anna*, et anno 1832. die 4-a mensis Februarii hora 8ª vespertina, et quadrante ad 9-nam e vivis erepta.

Anno 1832. die 8^a Novembris fataliter, ope chyrurgi liberata uxor mea a filio tertio genito, qui solum por chyrurgum baptisatus, ipso momento mortuus est.

Anno 1835. die 11^a Februarii hora octava vespertina nata est *Susanna Euphrosina*,¹ die 12^a sacro fonte abluta.

[Eredetije az „Officium Rakoczianum sive varie pietatis etc. Tyrnaviæ 1757.“ című könyv védőlevelein birtokban.]

Sándor Imre.

Följegyzések a szentgerliczei Nagy családról.

1614-ben aug. 29-én Bethlen Gábor erdélyi fejedelem *szentgerliczei Litterati Nagy Pált*, a ki csakugyan nemes szülőktől való volt, mint gyermeket újra nemesíti, függő pecsétje, a maga, cancellariussa Pécsi Simon és secretariussa Beölkönyi Gáspár subscriptiojok alatt. 1633-ban április 24-én Fejérváron ország gyűlésin Cseffei László ítélőmester által publicáltatott.²

¹ Meghalt Kolozsvárt, 1911 okt. 25-én, mint barátosi Tóth Zsigmond özvegye.

² E családról *Nagy Iván* csak pár sorban emlékezik meg. (VIII. 79.) Ez alkalommal nem célunk a család történetével részletesen foglalkozni, hanem időrendben csak azokat az adatszerű följegyzéseket és leszármazási táblát közöljük, melyeket egyes tagjai egy az Erdélyi Nemzeti Múzeum könyvtárának birtokába jutott 1626-iki bécsi Kaldi György-féle bibliába jegyeztek föl. A leszármazási táblához fűzött adatszerű jegyzeteket beolvastottuk a följegyzések közé s viszont a táblát a följegyzések adataival egészítettük ki.

1813-ik esztendőben január 26-án szentgerliczei *Nagy Josef* házastársul vérszi illyei kir. hajósmester Janky József özvegyének Kristsori Máriának harmadik hajadon leányát Janky Károlinát és febr. 11-én Dévára haza viszi.

1813-ban december 2-án éjjeli 11 és 12 órák között *Rósátia* leányok született. December 5-én keresztvíz alá tartották tks v. ispány Ivully Máthé ur és kedves élete párja tks. Pogány Theresia asszony és keresztelte a dévai Gvardián ur. Ez 814-ben Martius 2-án megholt.

1815-ben apr. 10-én éjjél után 2 és 3 órák között *Sándor* fiu született. Apr. 12. v. ispány tks Góro Miklós ur és tks Csulai Károlyné Kozollyai Borbára asszony keresztvíz alá tartották. Keresztelte Déván tiszteletes Salamon István uram.

1818-ban márt. 8-án született *Antal* fiok. Mart, 10-én Guraszádán tks Boér Antal és tks Tormási Antalné Simon Veronika asszony keresztvíz alá tartották. Illyei ref. pap tisz. Segesdi Josef uram keresztelte.

1820-ban September 25-én éjjél utáni 2 órakor született *Albert* fiu. Branyitskai arendátor tks Rydeki István ur és özvegy Turi Sigmondné tks Balia Heléna asszony Sept. 28-án keresztvíz alá tartották M. Brettyén. Illyei ref. pap tiszteletes Segesdi Josef ur keresztelte. 822-ben Junius 14-én megoltatott.

1823-ban October 15-ére viradólag született *Lajos* fiu. Keresztvíz alá sz. biró tks Ribitzei Josef ur és élete párja Borosnyói Mária asszony 8-bris 18-án tartották. Illyei ref. pap tiszteletes Segesdi Josef uram M.-Brettyén keresztelte. Tehény himlővel 824-be május 21-én megoltatott.

1826-ban Martius 2-ára viradólag *Rosátia* leányunk született. Keresztvíz alá branyitskai kastélybéli tisz. tks Tornya Miklós ur és élete párja Riltz Katalin asszony Mart. 4-én tartották. Illyei administrator tisz. pater Bándi Bartolomeus keresztelte. 827-ben Julius 9-én himlővel megoltatott chirurg által.

1829-ben September 13-án *Frantziska* leány született. Keresztvíz alá tks özvegy Simon Györgyné Bernád Theresia asszony és kedves fia tks. Simon János ur tartották. Keresztelte illyei administrator tisz. pater Bándi Bonaventura 7 bris 25-én. Egy holnapus korában megholt.

1831-ben Aug. 2-án *Imre* fiu született. Aug. 4-én keresztvíz alá tks Krobbai Péter ur és élete párja Véber Károlina asszony tartották. Keresztelte ref. pap tisz. Segesdi Josef uram. Öt holnapus korában megholt.

1833-ban Mart. 25-én született, 28-án kereszteltetett *Amália*. Keresztapja táblabiró Janky Ferencz sógorom, keresztanyja tks Krobbai Péterné Véber Károlina asszony és keresztelte illyei romano catholicus administrator pater N. N. (Utánna más kézzel: Orbán János.) 1835-ben Januar megholt.

1836-ban 9-bris 16-án M.-Vásárhelyre a királyi táblára cancellariara ment *Sándor*.

Antal ugyanazon időben kevéssel elébb Kolosvárról a physicaról Nagy Ényedre publicusnak jött hírem és akaratom ellen, mit későbbre magam is helyben hagytam. Bár ezek lehetnének a kisebbeknek segedelmére.

Nagy Sándor 1846-ba Déván elvette aug. 15-én özvegy Török Pálné Szomosán Rozáliát; 1867-ben második nőül Mikó Karolint, erdélyi országos bányák igazgató leányát Mikó Sámuelnek; 1874. harmadik nőül vette Ellenyi M. Budapesten 1882 május 27-én elhalt Budapesten, életének 67-ik évében. Béke hamvainak.

Nagy Albert 1849-be nőül vette Pap Máriát. 1872 decz. 22-én elhalt M. Brettyén, hátrahagyván öt neveletlen árvát: József, Albert, Irma, Rózália és Antalt.

1856-ba Junius 7-én házasságra lépett *Nagy Lajos* Janky Josefaval. Egybekeltek Déván és az nap haza is vitte nejét Brettyére. Násznagyai özvegy Janky Antalné és Nagy Antal voltak.

1857-be november 14-én született *Géza* nevű fiak, keresztvíz alá tartották Nagy Antal és Rosália; kit is az Isten a család öröme tartson is meg.

1858. év február 6-án született *Nagy Albertnek József* nevű fia. Kereszteltetett ugyane hó 11-én, lévén keresztapja Erdélyi János és hűtestársa.

1859[-ben *Nagy*] *Rosali* testvérünk férjhez ment orvostudor Jantsó Sándorhoz.

1859. év julius hó 12-én született *Jancsó* Lajos nevű unokánk. Keresztvíz alá tartották Török János és Horváth Jánosné. Kereszteltetett Dorgo hátszegi plebanus által.

1859 augustus hó 20-án született ezen család egyik tagja *Nagy Lajosnak Lajos* nevű fia. Kereszteltetett 28-ik augustus 1859. a marosillyei r. cath. ecclesiába. Keresztapja Nagy Antal és keresztanya Janky Ilka volt.

1861 martius 15. született *Nagy Lajosnak Mária* nevű leánya. Keresztapja volt Duma László és neje Janky Amalia.

1862 aprilis 26-án született *Jancsó* Sándornak *Mihály* nevű fia. Kereszteltetett május 1-sőjén, lévén keresztapja Duma László és neje Janky Amalia.

1863-ban october 11-én született Lajos testvéremnek *Ilka* nevű leánya. Keresztanyja volt Janky Amalia Duma Lászlóné és Nagy Antal.

Nagy Antal meghalt 1886. év szept. 5-én éjjel agyszélhűdés következtében, 67 éves korában. Maros-Brettyén a családi temetőbe lett eltemetve. Áldottak legyenek porai.

1891. év ápril. 25-én meghalt a sokat szenvedett drága jó apa [*Lajos*, József fia] ástmába, 67 éves korában. Béke a drága jó tatának poraira. Géza, Lajos, Mária és Ilona.

1892-ben *Géza* nőül vette árvai Török Józsikát Varjasról.

Nagy Gézának született 1893-ban *Lajos* nevű fia. Keresztapja Jancsó Lajos, keresztanyja Nagy Mária, szentgericzei Nagy Lajosnak kedves leánya.

Nagy Gézának 1894-ben született *Géza* nevű fia. Keresztapja Tamási Áron kanonok, pápai praelatus, keresztanyja árvai Török Mariska, Nagy Géza feleségének testvére.

Nagy Gézának 1898-ban szül. *Jolán* nevű leánya. Keresztanyja szikszai Szabó Leona, keresztapja Nagy Lajos, Géza testvére.

* * *

Mínthogy M.-Brettyén minden valláson voltak, az olá (!) kicsiny és tömött temetőben szoktak temettetni. Én sz. gerlitzei Nagy József sz. bíró, tisztes öreg bátyám ribitzei Ribitzei József halálával a m.-brettyei Szirbi Mogura nevezet alatti szőlőhegy aljában tulajdon helyemen, szőlőm és szilvásom között 1826-ban egy négyszegeletű temetkező helyet szakasztottam ki, az hová minden vallásbéli külömbség nélkül kiki ha magyar vagy hozzátartozó nemzetebéli halottját legkisebb ellentmondás vagy állás nélkül szabadon temetetheti. Ezt maradékim is mindennek megengedni köteleztetnek.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Temettettek.

1826-ban sz. bíró ribitzei *Ribitzei* Josef.

1829 decz. 14-én assessor illyei *Ribitzei* Farkas.

1831-ben *Kassai* Josef Karolina nevű leányának kised leánykája.

1829-ben *Nagy Francziska* egy holnapos korában.

1831-ben id. *Janky* Josefné *Kristori* Mária.

1831-ben *Nagy Imre* öt holnapos korában.

1832-ben *Kassay* Josef.

1833-ban *Janky* Józsefné ribitzei *Ribitzei* Ágnes.

1834-ben *Kassai* Józsefné ribitzei *Ribitzei* Judit.

1835-ben *Nagy Amália* 22 holnapos korában.

1836-ban *Kassai* Véronika leányzónak Sófia nevű 2-ik esztendő leánya.

1837-ben *Zontog* Antal pintérnek és korcsmárosnak *Francziska* nevű leánya, 3 esztendő.

1839-ben febr. 8-án meghalt, febr. 10-én eltemettetett édes atyánk *Nagy Josef*, mint rendes táblabíró s a M. alsó ker. árvai szék elnöke, Maros Brettyén a maga által kiszakasztott temetőhelyen. A jó atyának áldottak legyenek porai és szent emléke. 53 éves korába.

1846-ban december 14-én megholt édes anyánk özvegy *Nagy Josefné Janky Károlina*, élte 52-ik évében, száraz kországba.

Eltemetett Amália testvérünk mellé december 16-án. Nyugodjék békében a jó anya.

1847-be november 24-én megholt szolgabíró málnási *Bartók* Josef 52 esztendő korába, kit családunk temetkező helyére helyeztettek örök nyugalomra.

1848-ba Télutó 16-án meghalt nagybátyánk bulcsi *Janky* József, életének 52-ik évében; eltemetett az hó 18-án.

1857-be februárius 25-én meghalt málnási *Bartók* Mihály sógorunk.

1856-ba januárius 5-én meghalt bulcsi *Janky* Antal nagybátyánk, mint nyugalmazott cs. k. kamaraispány. Déván temetve.

1857-be június 17-én meghalt fennírt bátyánk kedves leánya Nina, életének 17-ik évébe, mint a családnak igen kedvelt tagja. Nyugodjanak békén hamvai. Déván temetve.

1862-ik évi ápril 27-én reggeli fél háromra jobb életre szenderült *Janky* Ilka szeretett rokon, és ugyanaz nap reggeli hét órakor édes anyja a család által tiszteltbe volt nénénk *Janky* Antalné *Nemeczky* Borbára, mindketten szárazkórságba. Béke hamvaikra. Déván van temetve.

1868 június 17-én *Nagy* Lajos testvér *Janky* Jozefa nevű neje meghalt szárazkórságba 12 évi házaseset után. Maros-Illyén temetett. Béke drága szüleim hamvaira.

1872 december 22-én meghalt *Nagy Albert*, életének 51. évében tüdővészben. Öt nevetlen gyermeket hagyván maga után hátra. Mint jó apának, gazdának és testvérnek porai nyugodjanak örökre. Eltemetett 24-én írt hóban.

Köblös Zoltán.

Kivonatok a csikszenttamási római kath. egyház régí anyakönyveiből.

1752—1846.

1752 † *Abaffi Margit*, 22 éves, ilyefalvi Bialis Jánosné. Az Abaffi kriptába van temetve. I. 2. 10.

1754 máj. 15. szül. *Bialis Krisztina*, ilyefalvi Bialis János és Kálnoki Erzsébet leánya. I. 12. 6.

1754 jul. 14. szül. *Sándor János*, Sándor László és Dombi Mária fia. I. 12. 7.

1755 aug. 17. szül. *Margai Rozália*, Margai (Haffner) Péter és Angyalosi Katalin leánya I. 15. 6.

1756 febr. 11. szül. *Sándor László-Ignác*, Sándor László és Dombi Mária fia. I. 16. 6.

- 1757 máj. 11. szül. *Sándor Beatrix-Zsuzsa*, Sándor László és Dombi Mária leánya. I. 19. 4.
- 1758 márcz. 1. szül. *Margai Anna-Kata*, Margai Péter és Angyalosi Katalin leánya. I. 21. 6.
- 1758 aug. 10. † *Boros Anna* 70 éves, Abaffi Lászlóné. A Szt.-Anna kápolna kriptájába van temetve. I. 7. 8.
- 1759 ápr. 15. † *Endes Anna* 78 éves, Boros Györgyné. Az Abaffi kriptába van temetve. I. 7.
- 1759 ápril. 30. szül. *Sándor Anna-Kata*, Sándor László és Dombi Mária leánya. I. 25. 6.
- 1760 aug. 17. szül. *Margai Zsuzsa*, Margai Péter és Angyalosi Katalin leánya. I. 29. 12.
- 1761 ápr. 5. szül. *Sándor Mihály-József*, Sándor László és Dombi Mária fia. I. 31. 9.
- 1761 ápr. 8. esk. *Boross Ádám* és kézdipolyáni *Lukács Klára* Alberté. I. 9. 6.
- 1763 máj. 15. szül. *Sándor Róza*, Sándor László és Dombi Mária leánya. I. 39. 4.
- 1763 jun. 7. † *Dobos Mihály* csikszenttamási plebános. Abaffi kriptába lett temetve. I. 12. 8.
- 1765 jan. 22. † *Kapp Mihály* 42 éves, I. székely regiment lajtinantja. Abaffi kriptába van temetve I. 15. 3.
- 1765 febr. 11. † *Boros Erzsébet* 63 éves, id. Czok Péterné. Abaffi kriptába van temetve. I. 15. 4.
- 1765 ápr. 2. † *Abaffi Kata* 63 éves, özv. Angyalosi Ferenczné. Abaffi kriptába lett temetve. I. 16. 1.
- 1765 máj. 7. † *Margai Péter*. Abaffi kriptába temetve. I. 16. 6.
- 1767 jan. 5. † *Dombi Mária*, Sándor Lászlóné. Szt.-Annakápolnába temetve. I. 20. 2.
- 1768 nov. 3. † *Nagy András* 1 éves, Nagy András és Abaffi Borbála fia. Abaffi kriptába temetve. I. 24. 6.
- 1769 máj. 20. † *Abaffi Ferencz* 59 éves. Abaffi kriptába temetve. I. 25. 7.
- 1769 máj. 29. † *Abaffi Katalin* 39 éves, Abaffi Sándor leánya. Abaffi kriptába temetve. I. 25. 8.
- 1769 okt. 24. † *Abaffi Sándor* 85 éves. Abaffi kriptába temetve. Mezőszengyelen halt meg. I. 26. 8.
- 1771 decz. † *Nagy Ágnes* 1 éves, Nagy András és Abaffi Borbála leánya. Abaffi kriptába temetve. I. 29. 16.
- 1772 decz. 31. *Boros Kata* 76 éves, özv. Abaffi Sándorné. Abaffi kriptába temetve. I. 31. 10.
- 1774 aug. 14. † *Pécsi József*, Pécsi Imre fia. Szt.-Anna kriptába temetve. I. 35. 1.
- 1776 jan. 20. esk. *Boros Elek* és *Sándor Zsuzsa* II. foku vérrokonok. I. 25. 1.
- 1776 decz. 14. szül. *Boros József-István*. Boros Elek és Sándor Zsuzsa fia. I. 89. 3.

1777 aug. 11. † *Boros Ádám* 67 éves. Köztemetőben nyug-
szik. I. 40. 4.

1779 ápr. 20. szül. *Boros György-Absolon-Elek*, Boros Elek
és Sándor Zsuzsa fia. I. 96. 5.

1780 ápr. 23. † *Klein Anna* 1 éves, Klein kapitány leánya.
Abaffi kriptába temetve. I. 48. 1.

1781 márcz. 22. esk. *Bocskor Mihály* és *Margai Róza*,
nemes Margai Péter leánya. I. 32. 5.

1781 jul. 6. szül. *Boros Anna-Mária*, Boros Elek és Sándor
Zsuzsa leánya. I. 101. 10.

1782 okt. 5. szül. *Bocskor Ferencz-Mihály*, Bocskor Mihály
és Margai Róza fia. I. 106. 1.

1785 febr. 22. szül. *Boros Zsuzsa-Klára-Róza*, Boros Elek
és Sándor Zsuzsa leánya. I. 113. 1.

1785 márcz. 6. † *Sándor Zsuzsa-Beatrix*, Boros Elekné,
Szt.-Anna kriptába temetve. I. 56. 4.

1785 jun. 30. † *Bocskor Ferencz* 2 éves, Bocskor Mihály
fia. Abaffi-kápolna kriptájába temetve. I. 57. 7.

1785 decz. 29. † *Sándor László* 66 éves. Sándor kriptába
temetve. I. 56. 4.

1786 ápr. 3. szül. *Bocskor Anna*, Bocskor Mihály és Margai
Róza leánya. I. 117. 6.

1788 nov. 16. szül. *Bocskor Lipót-Elek*, Bocskor Mihály és
Margai Róza fia. I. 126. 2.

1793 jan. † *Angyalosi Kata* 58 éves, Margai Péterné. A
templom új kriptájába temetve. I. 80. 7.

1794 nov. 24. szül. *Bocskor Teréz*, Bocskor Mihály és Margai
Róza leánya. I. 144. 1.

1798 máj. 10. szül. *Bocskor Julia*, Bocskor Mihály és Margai
Róza leánya. I. 156. 12.

1798 okt. 1. † *Bocskor Julia* 5 hónapos. Templom kriptá-
jába temetve. I. 97. 9.

1803 febr. 18. esk. *Földvári János* a csíkszenttamási com-
pania kapitánya, gör. keleti vallású és *Boros Anna* az Eleké. I. 70. 2.

1803 jul. 29. esk. *Boros Elek* és *Sándor Teréz*. I. 70. 3.

1807 márcz. 26. *Margai Róza* 51 éves, Bocskor Mihályné.
A köztemetőben nyugszik. I. 117. 11.

1809 márcz. 11. szül. *Sándor Mária-Terézia*, csíkszent-
domokosi Sándor Mihály királybíró és köröspataki Kálnoki Mária
leánya. I. 200. 3.

1809 szept. 14. † *Boros Elek* 77 éves, Csíksomlyón van
eltemetve. I. 122. 6.

1810 febr. 13. szül. *Sándor Anna-Jozefa-Julia*, Sándor Mihály
és Kálnoki Mária leánya. I. 204. 7.

1812 jan. 1. † *Boros Elek* 48 éves. A templom kriptájába
van temetve. I. 128. 2.

1812 okt. 5. szül. *Sándor Mihály-János-István*, Sándor Mihály és Kálnoki Mária fia. I. 215. 7.

1813 szept. 18. szül. *Sándor József-János*, Sándor Mihály és Kálnoki Mária fia. I. 219. 1.

1813 szept. 27. † *Sándor István* 9 éves, Sándor Mihály fia. A Sándor-féle kriptába temetve. I. 131. 7.

1815 márcz. 15. szül. *Sándor István-János-László*, Sándor Mihály és Kálnoki Mária fia. I. 225. 1.

1816 máj. 10. szül. *Sándor Róza-Beatrix-Zsófia*, Sándor Mihály és Kálnoki Mária leánya. I. 229. 4.

1818 szept. 7. szül. *Sándor Mária-Zsuzsánna-Regina*, Sándor Mihály és Kálnoki Mária leánya. I. 238. 2.

1821 decz. 27. szül. *Sándor Czeczil-Kata-Florianna*, Sándor Mihály és Kálnoki Mária leánya. I. 253. 3.

1824 aug. 1. esk. *Boros György* (Csikszentkirályról) és *Sándor Mária* (Csikszentdomokosról) II. 2. 5.

1825 ápr. 13. † *Boros József* 48 éves. Templom kriptájába temetve. II. 8. 2.

1834 decz. 28. esk. *Mikó Antal* 28 éves (Zsögödről) és *Sándor Anna* 24 éves (Csikszenttamásról) II. 10. 7.

1841 ápr. 28. † *Sándor Mihály* 80 éves. Templom kriptájába temetve. II. 42. 13.

1844 máj. 19. esk. *Seethal János* (Hidvégről) 34 éves és *Sándor Czecailia* 22 éves.

1845 márcz. 26. szül. *Boros András*, Boros Elek és Sándor Mária fia III. 71. 12.

1845 márcz. 26. † *Boros András* 1 órát élt, Boros Elek fia. Templom kriptájába temetve. II. 50. 15.

1846 máj. 28. † *Sándor Mária*, Boros Elekné. Templom kriptájába temetve. II. 52. 12.

Sándor Imre.

IRODALOM.

Magyarország Címeres Könyve. (*Liber Armorum Hungariae*.) Szerkesztik és kiadják: Alapi Gyula dr., Dongó Gyárfás Géza, Gorzó Bertalan, Magasházy Béla dr., Osváth Lajos, Pálmay József, Pethes Kálmán, Romhányi János. I. évf. 1. füzet. Marosvásárhely, 1911. 6 szíltan levél és 16 tábla.

A bevezetést lendületes könnyedséggel gróf Andrassy Gyula írta. Szakszerű ismertetés vagy tájékoztató a füzetben nem talált helyet. Az előfizetési felhívás Csoma József revízióját igéri s értesülésünk szerint tényleg gyakorolt „ingerentiát“ a korrekturára.

Az ő kiváló személyére való tekintettel nem bocsátkozunk a munka bírálatába. Nem zárkozhatunk el azonban attól, hogy teljes tárgyilagossággal az egyes címerekre, ne tegyünk megjegyzéseket. Általában jobb szeretttük volna a címlapon az Orsz. Levéltár tisztviselőinek nevét olvasni, mert nézetünk szerint ilyszerű munka az Orsz. Levéltár közbejötté nélkül meg nem valósítható. Az előfizetési felhívásban ígért 25,000 címér még igen kevés ahhoz, hogy a sokatmondó címhez adjon jogot. A munka az itt ott szórványosan talált pecséteket is felöleli, de mellőzi teljes mértékben az Orsz. Levéltárban őrzött hódolati eskükönyvek véghetetlenül gazdag anyagát.

Az 1. táblán Magyarország címerét találjuk. A 2—8. táblák mutatják be vármegyénk címereit. A 63 címér közül 48-hoz van hozzászólni valónk.

Abauj-Torna vm. A pajzs felső peremére van helyezve a sisakdísz és innen indulnak ki a takarók. A sisak azonban merőben hiányzik. A takarók színjelzése hibás: kék-arany, vörös-ezüst helyett mindkét oldalon egyszínben (arany!) vannak jelzve.

Alsó-Fehér vm. A címeralak helytelenül balra fordult jobbra tekintő helyzetben van ábrázolva.

Árva vármegye. A sisakdísz: koronás kétfarkú oroszlán ezideig ismeretlen volt.

Baranya vm. A körbástya folyosójáról hiányzik a két vörös zekés, kék nadrágos, fekete csizmás férfi, a vállukon emelt s rudra akasztott szőlőfürttel. A zárt kapura alkalmazott pajzsocska felett hiányzik a korona, magában a pajzsocskába pedig L. I. betűk helyett tévesen F. I. betűk kerültek.

Bars vm. címerének sisakdíszét sem ismertük ezideig. Mindenképpen helytelen a pajzs fölé koronát, s e korona fölé sisakot helyezni. Szembeötlő itt a pajzs és sisak közötti aránytalanság is.

Bács-Bodrog vm. A címeralakon nem fehér, de kék átvető méz lett volna ábrázolandó. Jobbjában a kardot nem markolatánál, hanem a markolat alatti részénél fogvást tartja.

Bereg vm. négyelt címerében hibás a 2. és 3. mező. Helyesen: a 2-ben három arany makkos, leveles tölgygaly; a 3-ban ágaskodó arany medve.

Besztercze-Naszód vm. címerében is több hibát látunk. A jobboldali ikerpajzs takarói nem vörös-arany, hanem helyesen: vörös-ezüst, kék-arany. Adott esetben a sisakdísz balra fordult helyzetben kellett volna ábrázolni. A baloldali ikerpajzs háttérében nem magányos sziklát, hanem sziklacsoportot kellett volna ábrázolni. Ezek középsőjén a sas napsugaraktól környezve áll. A zöld mezőben álló farkas kis gyermeket szoptat. Ezt a rajz nem tünteti fel. Mars baljába helyezett pajzsról hiányoznak a V R R betűk (Virtus Romana Rediviva).

Békés vm. címere nem vörösre és zöldre, hanem helyesen kékre és zöldre hasított.

Bihar vm. címere nem osztott, hanem természetes vizet ábrázoló pajzstalppal van ellátva. A pajzstalpban úszó három hal között hiányzik a kákacsoport, úgyszintén a pajzs baloldalára támaszkodó fehér sziklacsoport, illetve ez utóbbi hármassal halommá törpül. A pajzs feletti leveles korona helyett 15 pontú (!) koronát látunk s belőle sisaktakarók indulnak ki.

Csanád vm. címerpajzsa az eddig ismert pajzsalakzatok egyikéhez sem idomul.

Csik vm. címerében szintén több hiba van. A pajzs mindenekelőtt négyelt, ellenben rajzukon érthetetlen tagolás ment végbe. A szív-pajzs nem ezüst, hanem arany. Ebben a hold sarló zöld dobbal van alátámasztva. A 3-ik mező így lett volna helyesen megrajzolandó: ezüstben négy magas zöld hegy, két középsőjén egy-egy kis vámház (s nem templom), a hegyközökben három rohanó patak. A 4-ik mező: kékben négy zöld hegy, mindenikén egy-egy fenyőfa.

Csongrád vm. címerpajzsa rosszul van megszerkesztve, nem pajzsfővel kellett volna ellátni, hanem osztani. Az alsó mezőben nem három hullámos polya foglal helyet, hanem helyesen: kékre és ezüstre hullámosan ötször vágva van. A pajzs feletti leveles korona hiányzik.

Esztergom vm. címerében a herczei palást nem vörös, hanem helyesen: bíborszínű. A padló nem fehér-feketével, hanem vörös és fehérrel kockázott.

Fehér vm. címerében a boldogságos Szűz nem fehér hegyen ülve jelenik meg. Ellenben fehér hegyek határolják a pajzstalpot.

Fogarás vm. címerében a magyar vitéz kék kabáttal, viszont a török zöld ruhában lett volna ábrázolandó. Az előbbi kardját két kezébe czölöpösen tartja, míg az utóbbi jobbában nem zöld galyat, hanem zöld koszorút tart.

Gömör-Kishont vm. címerpajzsa nem kék, hanem vörös.

Hajdú vm. címerénél fölösleges volt címertartókat alkalmazni.

Heves vm. címerében a gólya mocsaras, sásos zöld téren áll. A pajzs feletti korona nem lehet lebegő.

Hont vm. címerében a takarók tévesen ábrázoltattak fekete-kék, fekete-aranyak: vörös-ezüst helyett.

Hunyad vm. címerében a holló nem tölgygalyon, hanem száraz ágon áll. A pajzs feletti leveles korona hiányzik.

Kisküküllő vm. címerében a griff nem nyulánkozó, hanem ágaskodó.

Komárom vm. címerében a páncélos vitéz nem egyenes, hanem görbe karddal fegyverzett, sisakján pedig vörös toll lobog.

Krassó-Szörény vm. címerpajzsa nem ezüst, hanem arany-polyával osztott.

Liptó vm. címeralakjai önkényesen vannak szerkesztve, a leveles koronát nem oroszánok tartják, hanem ezüst farkas és fekete sas. A korona alatt, valamint a sisakdíszben a stilizált sas nem fekete, hanem arany és balharánt alulról át van nyilazva. Helytelenül vannak színezve a takarók is. Helyesen: fekete-arany, kék-ezüst.

Maros Torda vm. hasított címerpajzsa mindkét mezőben vörös. A jobb mező két felső polyája között elhelyezett csillag nem 6, hanem 8 ágú. Ugyanezen mező zöld tere almákkal hintett.

Nagyküüllő vm. négyelt pajzsának 1. mezejében az előtűnő kar helyesen vörös mezbe lett volna ábrázolandó s a kezében tartott szőlőág nem két, hanem három gerezdes.

Nyitra vm. címerében a földön fekvő alak vörös kabátban és kék nadrágban lett volna ábrázolandó. A takarók helyes színe: kék-ezüst, vörös-ezüst.

Pest vm. címere merőben ros. Helyesen: kék pajzsban hármás zöld halmon kettősfarkú arany oroszán ágaskodik, jobb első lábában leveles koronát, bal első lábában bírodalmi almát (és nem holdsarlót) tart. A középső hegyben ezüst ék a helyesen megrajzolt magyar vitézzel.

Pozsony vm. címeréhez csak annyi megjegyzésünk van, hogy a szarvas növekedően s nem hasonfekve lett volna ábrázolandó.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Sáros vm. címerében az angyal aranyruhás és mellén keresztben két vörös szallaggal lett volna ábrázolandó.

Somogy vm. címerében a sisakdísz nem fekete, hanem ezüst sas. A sisakkorona önkényesen van sisakpánttal helyettesítve.

Sopron vm. címerében a pánczélos vitéz baljában az Esterházy herczegék címerpajzsát tartja, ennek ábrázolása itt helytelen. A szív pajzs nem ezüst, hanem kékszinű s felette nem leveles, hanem zárt herczegi korona. A 1. 4. mező szintén nem ezüst, hanem kékszinű s ebben a griff nem növekvő, hanem ágaskodó. A 2. 3. mező nem kék, hanem vörös színű.

Szabolcs vm. címerpajzsa nem aranyra és vörösre, hanem ezüstre és kékre négyelt. 1. mezőben a buzaszálak nem vöröseek, hanem természetes színűek. 4. mezőben a nyíl nem ezüst, hanem arany.

Szatmár vm. címere főleg színjelzéseiben merőben hibás. A szív pajzs nem ezüst, hanem kék, benne a karvaly nem ezüst, hanem természetes színű s felemelt jobb lábában nem ezüst poharat, hanem vörös szivet tart. A szív pajzsot grófi korona fedi, ami itt teljesen hiányzik. Az 1. mező nem fekete, hanem kék, benne a rák nem vörös, hanem arany. A 2. mező nem arany, hanem ezüst, benne a bástya lobogói nem ezüst, hanem vörös színűek. A bástya alatti leveles korona fölösleges. A 3. mező nem ezüst, hanem kék. A 4. mező nem négy ezüst polyával

rakott, hanem vörös és aranyra hétszer vágott. Az 5. mezőben a kéve nem zöld téren, hanem hármás zöld halmon áll. A 6. mező nem ezüst, hanem kék. A 7. mező nem arany, hanem ezüst. A 8. mező nem ezüst, hanem kék s benne a zöldlevelés főlgaly arany makkal. A pajzs fölé nem grófi rangkorona, hanem egyszerű leveles korona lett volna alkalmazandó.

Szeben vm. címertartói eddig ismeretlenek voltak.

Szepes vm. címerében a szív-pajzs nem arany, hanem vörös színű.

Szilágy vm. jobb oldali pajzsának 2. mezőjében a vár vöröstornyú ugyan, de falai nem vörösek, hanem fehérek. A 3. mezőben a szarvas nem ugró, hanem ágaskodó. A 4. mezőbeli polyák nem ezüstök, hanem arany színűek.

Szolnok-Doboka vm. címerének felső mezőjében a vitéz nem sisakos, hanem koronás.

Temes vm. címerének polyája nem ezüst, hanem arany, a 2. osztott mezeje alól nem vörös, hanem kék.

Tolna vm. címerében a padló nem kékre és fehérre, hanem vörösre és fehérre kockázott. Szt. István nem vörös, hanem bibor ruhában lett volna ábrázolandó. Úgyszintén Szt. Imre ruházata is nem fehér ruha és zöld palást, hanem zöld ruha és kék palást, s baljából hiányzik a kormánybot.

Torda-Aranyos vm. címerének felső mezőjében a sziklákról hiányoznak az elhintett aranypénzek. Az alsó mező hullámos polyái közül az első valójában arany színű.

Torontál vm. címerpajzsa nem ezüst, hanem arany polyával osztott. A felső jobb mezőben a bástya ormán nem ezüst, hanem arany, ezüst, vöröskeresztes zászló leng. Az alsó mező nem kék-vörös, hanem csak kék.

Túróc vm. címerében a szív-pajzs koronája hiányzik, ebben a farkas nem ágaskodó, hanem növekvő. A jobb oldali osztott mező felső része nem ezüst, hanem kék színű. A pajzsalakot kísérő csillag és félhold hiányzik. Az alsó mező ezüst polyája nem fekete, de vörös rákkal rakott. A baloldali pajzsmező nem vörös, hanem kék. Itt is hiányzik a kíséret: csillag és félhold. A sisakdíszbeli farkas nem vörös és fehér, hanem csak fehér rozsákat hordoz.

Ugocsa vm. címerpajzsának pereme nem körökkel, hanem arany makkokkal rakott. A szív-pajzs nem kék, hanem vörös. A nagy-pajzs nem arany-vörösre, hanem ezüst-kékre négyelt.

Vas vm. címerében a bástyáról hiányzik a zárt kapú. A strucz csőrében nem író tollat, hanem patkót tart. A pajzs feletti leveles korona hiányzik.

Veszprém vm. címerpajzsa nem vörös, hanem kék színű, A pajzs felett itt is hiányzik a leveles korona.

Zala vm. címerpajzsa hasonlólag nem vörös, hanem kék. A polya fölötti korona nem zárt, hanem leveles.

A 9—16. táblán Aaron-Ádám de Sass nevek közé eső 72 családi címér foglal helyet. A sorozatot minden levéltári kutatás nélkül elég szép számmal egészíthetjük ki:

- Abari István 1658. febr. 10. Címérlevelek II. 86.
Abeli János 1410-beli címérpecsét. Kempelen B. 8.
Abonyi Mátyás 1668. márcz. 15. u. o. 11.
Abos Mihály de Csikjenőfalva 1655. júl. 7. Lib. Reg. XXVI. 605.
Ábrahám 1639. máj. 19. Weress S. Torda őscsal. 31.
Ábrahám István de Nagyenyed címérpecsét 1715. Kempelen B. 12.
Ábrahámy 1622. máj. 21. Forgon M. Gömör vm. csal. I. 31.
Ábrahámfalvay 1431. Kempelen B. 12.
Ábrán János de Csíkszentgyörgy 1655. VII. 7. Vass M. Székely oklv.
Ács Benedek és Mihály 1609. máj. 4. Siebmacher Siebbg. Adel 111.
Ács 1637. Kőszeghi S. Pest várm. levé.
Ács János de Gaura 1658. aug. 7. Kempelen B. 18.
Ácsy 1608. u. o. 21.
Aczél 1619. jún. 28. u. o. 22.
Aczél József de Kemencze 1905. febr. 6. u. o. 22.
Ádám István 1658. febr. 10. Címérlevelek II. 86.
Ádám de Felső-Eőr címérpecsét. Kőszeghi S. Pest várm. levé.
Ádám 1642. jún. 28. Orosz E. Heves várm. csal. I.
Ádám János és Lukács de Nagyajta 1650. márcz. 10. L. R. XXIV. 318. Vass M.
Ádám Jeromos 1531. jan. 7. Kempelen B. 23.
Ádám István 1635. máj. 16. u. o. 24.
Ádám Mihály 1642. jún. 28. u. o. 24.
Ádám de Ó-Torda 1664. u. o. 25.

A családi címerekben is van kifogásolni való. Nézeteinket itt is egész tárgyilagossággal igyekszünk előadni. Általánosságban csak azt jegyezzük meg, hogy ahol azonos forrásokat használtunk, azt külön megjegyezni fölöslegesnek tartottuk.

Aba de Baranthal. A jobboldali mezőben álló férfi fején *kék* strucz tollat, sisakot látunk, holott eddig ismert források a toll színét *vörösnek* jelzik. (N. IV. f. I. 104.) A baloldali felső mezőben helyezett pelikán mellől elmaradt a kíséret, az öt lángnyelv. Az alsó mező polyája helyesen nem ezüst, hanem arany csillagokkal rakott. A sisakdíszbeli angyal jobbábra tévesen helyezett a rajzoló zöld ágat. Forrásaink e helyett négy (két kinyílt, két bimbó) lilioszárat említenek.

Aba nemzetség című szó alatt Omode nádor hatalmi jelvénye van bemutatva, de ez is némi önkényes változással, mert a hivatkozott 1299. évi pecséten a sisakdíszbeli sas feje körül dícskőr van, emitt pedig csőrében arany karikával van ábrázolva. Az *Aba*

nemzetség helyes czímere ez volna: ezüst pajzsban fekete sas, mely csőrében zöld koszorút tart; sisakdísz a pajzsalak növekvően; takaró: fekete-ezüst. (*Csoma József*. Nemzetségi címerek 20.)

Abády név alatt kapunk egy pecsétet, mely rontott alakja 1611. jan. 30-án kelt armalísnak. Közlése fölösleges volt.

Abel de Székesfehérvár sisakdísze kiterjesztett szárnyú fekete sas, ellenben forrásunk szerint *növekvő* fekete sas volna. (N. IV. f. I. 192.)

Abele de Lilienberg. A 2. 3. mező pajzsalakja, nem veres-fehér, hanem koronás arany griff, mely első jobb lábában három virágszálat tart. A harmadik sisak dísze hasonlólag arany griff. Itt meg kell még jegyeznünk, hogy e pajzsalak a pajzsban ezüst, a sisakjában pedig zárt koronát hordoz.

Abhortis czímszó alatt megjegyzendő lett volna, hogy a családnév voltaképpen: *Augusztini*.

Abódi de Havadtő az Abensberg-Traun címerpajzsának és sisakdíszének felhasználásával készült akként, hogy a pajzsba kezdetleges vonásokkal egy görbekardos könyöklő kar rajzoltatott. Forrás egy állítólag 1828-ban használt pecsét. Hol található ez a pecsét?

Abrahámovics cs. sisakdísze koronás oroszlán.

Abrahami de Ehrenburg címerpajzsának felső mezeje nem zöld, hanem vörös. Az armális kelte: 1721. máj. 25. A hivatkozásnál kiemelendő lett volna, hogy Erdélyországi kir. könyvekről van szó.

Abrahámovitz cs. sisakdíszében a kar ezüstsujtásosan lett volna ábrázolandó.

Ábrám de Makó. A kar nem koronán, hanem a hármashalom középsőjén könyöklő.

Ábrán. Szerzők az idézett kutfőt nem használták, a publikáció a *Czímerlevelek* I. k. 52—53. I. alapján történt.

Ábrán de Dálya. A pajzs és takarók *alakja*, valamint a *helyzete* nem megfelelő.

Abt de Apáti. A 2. mezőben álló bányász, jobbában nem bárdot, hanem kalapácsot és pörölyt tart.

Ács aliter Literati. A pajzsalak nem három, hanem csak egy sas. Nem Bethlen G., hanem *Báthori* G. adomány.

Acsády. A pajzsbeli oroszlán, valamint a sisakdíszbeli griff első ballábában nem zöld ágat, hanem koszorút tart. Nem Bethlen G., hanem *Báthori* G. adomány.

Aczél 1605. nov. 12. nem egyezik az armálisbeli leírással (Boldizsár K. Bocskai hadi népe 14—20.), de a sisakdíszbeli vitéz ruházata sem az, amint ezt a 4. táblán Hajdu vármegye címerében is láttuk.

Aczél 1662. Zárt sisak lett volna alkalmazandó.

Ádám 1653. A pajzsból hiányzik a hármashalom, viszont azonban a hatyú nyakán nem fut nyílvevessző keresztül.

Ádám de Kolozsvár. A griff hármás és nem kettős halmon áll, hátsó lábszárjai aranyban lettek volna ábrázolandók. Bal első lábában nem babérágat, hanem babérkoszorút tart. Megfelelően helyesbítendő a sisakdísz is.

Ádám de Sass. Zárt sisak lett volna alkalmazandó. (V. ö. Czímerlevelek I. 107. l.)

Szentmihályi.

Adattár.

I.

Nagyszegi Gáborné, Urai Éva asszony temetésének költségei.

Hely nélkül, 1721 márczius 27.

Anno 1721 die 27. Martii néhai Nagyszegi Gáborné meghalván eltakarítására való expensák következnek ez szerint:

Új, fejére való patyolat két sing	f. ung.	8—
Előruhának, szemfedélnek 11 sing 4 matring	f.	15—
Egyszeri harangozásért	f.	1—
Szabó czéhnek sírásásért	f.	3:06
Koporsóért	f.	4:80
Item háromszori harangozásért	f.	3—
Az második sírért, minthogy az elsőben koporsó volt	f.	1—
Az kollegiumnak és az egész caetusnak	f.	3:06
A praeceptoroknak, hatnak	f.	—72
A kántornak	f.	1:02
A koldusoknak	f.	2:04
A praedikáló papnak	f.	4—
Koporsóra való bakacsinra 24 sing per den. 24	f.	5:76
Viaszra koporsó önteni és fekete szegekre, faggyú gyertyák	f.	1:50
Ismét újabk sírért az szabóknak	f.	1:02
Az koporsó vivő pálczáért	f.	—12
Az gyermek csizmájára, az kit tartott	f.	1:02
Jóféle ó bor ¹		
	Summa	f. ung. 56:12
az ó bor facit	f. ung.	2:88

59—

[Túloldalon.] Anno 1721. die 14. mensis Mai. Ezen túl specificált praetensióját méltóságos urnak hadadi Wesselényi István

¹ Ennek ára innen kimaradt; l. alább.

úrnak ő nagyságának f. ung. 59. ./ ötvenkilenc magyar forinto-
tokat leváltam, melyről praestibus quietalom n. Szentgyörgyi György
uramat.

Kolozvári György mpr.
(P. H.)

Alább :

Nagyszegi Gáborné, Urai Éva asszony temetéséért való költség.

(Eredetije a gróf Teleki-nemzetség marosvásárhelyi levéltárában, tantsi
Földvály osztály F. LXXV. nr. 44. jelzet alatt.)

Ifj. Biás István.

2.

**Gróf Rhédey Mihály szerződése Hofmeyer József és Simon
kolozsvári kőfaragókkal.**

Kolozsvár, 1769 szeptember 24.

Kolozvári kőfaragóval a czímernek megcsinálásáért való con-
ventio de anno 1769. die 24. Septembris.

Anno 1769. die 24-a mensis Septembris kolozvári kőfaragó
Hofmayer József és fiával, Hofmayer Simon ő kegyelmekkel alkud-
tam meg egy czímert, márványkőre való kimetszést az eleiben
adandó forma és rajzolás szerént úgy : Ompolyiczára, nemes Fejér-
vármegyébe magok személyekben lemenvén, alkalmas márvány-
követ válasszanak és segítséget adván, aztat a nagyjából ott kifa-
ragjanak úgy, hogy egy szekérrel felhozattathassam, melyet is itt
helyben Kolozvárt annak rendi szerént, amint fog tetszeni kimessék
és ahol illik, ki pallérozják, melyért is ígértem fizetésül hat aranyat
és két köből jó kenyérre való búzát.

Signatum Kolozsvár, anno et die ut supra

Joseph Hofmeyer
Steinmetz-Meister mpr.

G. Rhédei Mihály mpr.

(Eredetije a gróf Rhédey-családnak a Magyar Nemzeti Múzeumban el-
helyezett levéltárában, melynek másolatához Benczur Gyuláné úrasszony
szívességéből jutottunk.)

Ifj. Biás István.